3.11.2025

Lakivaliokunnalle

Vastine hallituksen esityksestä (HE 124/2025 vp) eduskunnalle sähköisen tiedoksiannon ensisijaisuutta viranomaistoiminnassa koskevaksi lainsäädännöksi valiokunnalle annettuihin asiantuntijalausuntoihin

Valtiovarainministeriö on valmistellut vastineen yhteistyössä oikeusministeriön kanssa. Vastineessa ei kommentoida hallituksen esitystä puoltavia tai toteavia kannanottoja.

Vastine on jaoteltu säädöskohdittain.

Valtiovarainministeriö tuo vastineenaan hallituksen esitykseen esitettyjen asiantuntijalausuntojen kommentteihin esiin seuraavaa:

1. Laki hallinnon yhteisistä sähköisen asioinnin tukipalveluista (tukipalvelulaki)

Viestinvälityspalvelun avaaminen

Helsingin hovioikeus ehdotti, että lakiin otetaan ikäraja, jonka jälkeen ihmiselle ei voida viranomaisaloitteisesti avata viestinvälityspalvelutiliä. Ikäraja voisi olla esimerkiksi 70 vuotta. Tällä tavalla saataisiin selkeästi rajattua ryhmä, jossa vajavaisen digitaalisen toimintakyvyn omaavien henkilöiden osuus on suuri. Hovioikeus piti myös ongelmallisena sitä, että henkilön, joka ei välttämättä kykene käyttämään palvelua, tulisi kuitenkin tehdä siellä aktiivisia toimenpiteitä sähköisten tiedoksiantojen vastaanottamisen lopettamiseksi. Tämä tulisi muuttaa siten, että päinvastoin aktiivisilla toimilla tiedoksiannon vastaanottaminen tulisi mahdolliseksi. Eduskunnan apulaisoikeusasiamiehen ja Suomen Asianajajien mielestä tilin avaamisen tulisi perustua edelleen suostumukseen.

Vastine: Toisin kuin Helsingin hovioikeus toteaa, ikärajan säätämisellä saattaisi olla yhdenvertaisuuteen liittyviä vaikutuksia, kun säädettäisiin yläikärajasta täysi-ikäisten toimintakelpoisten henkilöiden osalta. Esityksessä lähdetään siitä, että henkilön toimintakelpoisuuden rajauksesta tulee päättää holhoustoimesta annetun lain tai edunvalvontavaltuutuksesta annetun lain (648/2007) mukaisesti. Esityksen mukaisesti digitaitoisten osuus pienenee ikääntyneiden ikäryhmissä verrattuna muihin ikäryhmiin. Ikääntyneissä onkin siten eniten henkilöitä, joilla on alentuneet digitaidot tai riski taitojen alentumisesta. Digitaidot voivat kuitenkin olla alentuneet tai taidot voivat alentua sairauden taikka muun vastaavan syyn vuoksi

kaikenikäisillä. Tämän vuoksi on arvioitu, ettei ikärajan asettaminen johonkin tiettyyn ikään ole mahdollista. Iäkkäissä on verrattain paljon henkilöitä, joka eivät käytä lainkaan sähköisiä palveluita Suomi.fi-tunnistuksella, eikä ehdotetuilla muutoksilla olisi vaikutusta näihin henkilöihin. Toisaalta ikääntyneissä on myös digikyvykkäitä henkilöitä, jolloin ikärajan asettaminen heikentäisi sähköisen tiedoksiannon ensisijaisuuden tavoitteen toteutumista ja siten säästötavoitteen saavuttamista.

Mikäli viestinvälityspalvelun käyttöönotto edellyttäisi aktiivisia toimenpiteitä henkilöltä, kysymys olisi tosiasiassa nykytilaa vastaavasta suostumuksesta. Nykyinen suostumukseen perustuva malli ei vastaa hallitusohjelman mukaista tavoitetta siitä, että viranomaisen tiedoksiannot lähetetään ensisijaisesti sähköisesti niille hallinnon asiakkaille, joille se on mahdollista. Lisäksi esityksen tavoitteena oleva säästövaikutus jäisi tällöin saavuttamatta.

Heräteviesti

Helsingin hovioikeuden mukaan mahdollisuus jättää ilmoittamatta ehdotetun 8 b §:n mukainen sähköinen osoite voi johtaa viranomaisaloitteisesti avattavan palvelun käyttäjän kannalta ennakoimattomiin seurauksiin. Sähköpostiosoitteen vaatiminen olisi helppo ja merkittävä tapa vahvistaa käyttäjien oikeusturvaa ja ehkäistä ennakoimattomia oikeudenmenetyksiä. Myös Oikeusrekisterikeskus totesi, että sähköisen tiedoksi antamisen tehokkuuden kannalta olisi tärkeää vielä tarkentaa heräteyhteystietojen antamisen vaihtoehtoja ja pakollisuutta esimerkiksi tekstiviestiherätteiden osalta.

Vastine: Jatkossa, kun viestinvälityspalvelutili avattaisiin viranomaisaloitteisesti luonnollisen henkilön tunnistuspalvelua käyttäville, ei sähköisen osoitteen antamista voitaisi enää edellyttää. Henkilön on voitava käyttää julkisia sähköisiä asiointipalveluita vahvasti tunnistautuneena ilman, että hänen edellytetään antavan sähköisen osoitteen tunnistautumisen yhteydessä. Jos osoitteen antaminen olisi pakollista, se tarkoittaisi käytännössä, että henkilöllä olisi oltava mahdollisuus ennen viestinvälityspalvelutilin avaamista pyytää, ettei hän halua ottaa viestinvälityspalvelutiliä käyttöön. Tämä puolestaan tarkoittaisi, että tilin avaaminen perustuisi tosiasiassa nykytilaa vastaavasti henkilön nimenomaiseen suostumukseen. Kaikilla ei myöskään ole sähköpostiosoitetta tai he eivät halua vastaanottaa heräteilmoituksia sähköpostiinsa. Ehdotettu sääntely mahdollistaa tekstiviestiherätteiden käyttöönoton. Tekstiviestiherätteen käyttöönoton ja käytön kustannusvaikutukset ovat merkittävät, eikä siihen ole olemassa määrärahaa.

Viestinvälityspalvelutilin sulkeminen

Eduskunnan apulaisoikeusasiamies kiinnitti huomiota siihen, ettei esityksestä ilmene olisiko henkilöllä tunnistustapahtuman yhteydessä avautuvassa näkymässä tai muutoin heti tilin avaamisen yhteydessä mahdollisuus pyytää tilin sulkemista ja miten tämä tapahtuisi. Lisäksi esityksen perusteella jää jokseenkin

epäselväksi, miten henkilön oikeusturva toteutuu viestinvälityspalvelun käyttöönoton ja käytöstä poistamisen välillä: on hyvin mahdollista, että osa tiedoksiannoista toimitetaan puolen vuoden välein sähköisesti ja osa postitse.

Vastine: Henkilöllä olisi mahdollista pyytää sulkemista heti tilin avaamisen jälkeen tunnistustapahtuman yhteydessä menemällä tilin avaamisen yhteydessä annettavan ohjeistuksen mukaisesti Suomi.fi-viestien asetuksiin. Lisäksi tilin sulkemista on mahdollista pyytää palvelutuottajan asiakaspalvelussa joko palvelupisteellä tai puhelimitse. Sulkemispyynnön voi tehdä tilin avaamisen jälkeen minä tahansa ajankohtana. Mikäli henkilölle olisi saapunut tilin avaamisen ja tilin sulkemisen välissä Suomi.fi-viestit-tilille uusi viesti, henkilölle huomautettaisiin saapuneesta viestiä, kun henkilö on sulkemassa tiliä. Tilin sulkemisen jälkeen tilille ei voisi tulla uusia viestejä, mutta tilille tätä ennen saapuneet viestit säilyisivät tilillä niiden säilytysajaksi säädetyn ajan (5 vuotta).

Kielelliset oikeudet

Eduskunnan apulaisoikeusasiamies huomautti, ettei esityksestä ilmene, milloin saamenkielinen käyttöliittymä ja postilaatikko tulee käyttöön ja millä saamen kielillä.

Vastine: Esityksessä ei ehdoteta nimenomaisesti kielellisiä oikeuksia koskevaa sääntelyä. Esitettyjen muutosten toimeenpanossa tulisi kuitenkin ottaa huomioon myös kielelliset oikeudet. Viestinvälityspalvelun tuottajana olevan Digi- ja väestötietoviraston on noudatettava toiminnassaan saamen kielilakia ja otettava laista tulevat velvoitteet huomioon toteuttaessaan esityksen mukaisia muutoksia. Ehdotetuista muutoksista viestitään kolmella saamen kielellä.

Säilytysaika

Suomen Asianajajat kannatti säilytysajan pidentämisestä ja toivoi, että säilytysaika olisi tätäkin pidempi. Viestien poistumisesta johtuvien oikeudenmenetysten välttämiseksi Suomen Asianajajat ehdotti, että viestien säilytysajaksi säädettäisiin kymmenen vuotta.

Oikeusrekisterikeskus huomautti, ettei hallituksen esityksen perusteluista tai muutetuista säädöksistä käy riittävällä tasolla ilmi, että palveluntarjoajan pitää tallentaa lokitietoihin riittävät tapahtumatiedot tiedoksi antamisista (myös yleisistä tiedoksi antamisista) niissäkin tilanteissa, joissa käyttäjät (asiakkaat) ovat itse poistaneet viestit Suomi.fi-viestit palvelusta.

Vastine: Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi tukipalvelulain 13 §:ää säilytysajan keston osalta. Esityksessä on arvioitu säilytysaikaa suhteessa palvelun käyttötarkoitukseen, ja viiden vuoden säilytysajan on arvioitu olevan riittävä suhteessa useimpien viranomaisasioiden käsittelyn elinkaareen. Mikäli henkilöllä olisi tarve Suomi.fi-viesteistä viiden vuoden määräajan jälkeen poistuneille asiakirjoille, voisi hän pyytää niitä asiaansa käsitelleeltä viranomaiselta. Ehdotettava sääntely ei vaikuttaisi eri viranomaisille säädettyihin

henkilötietojen säilytys- tai arkistoimisvelvoitteisiin. Esityksessä ehdotettavalla muutoksella ei ole vaikutusta Oikeusrekisterikeskuksen huomauttamaan tilanteeseen. Lokirekisteristä, siihen tallennettavista tiedoista ja säilytysajasta säädetään tukipalvelulain 20 §:ssä.

Oikeusministeriö tuo vastineenaan hallituksen esitykseen esitettyjen asiantuntijalausuntojen kommentteihin esiin seuraavaa:

2. Laki sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa (asiointilaki)

Ilmoitus tiedoksiannosta viestinvälityspalveluun

Itä-Uudenmaan käräjäoikeus toi esiin, että asiakkaan tavoittamisen kannalta on parempi, että tuomioistuimella on muutkin asiakkaan yhteystiedot kuin vain Suomi.fi-osoite. Käräjäoikeus kysyy, saavatko tuomioistuin tai haastemiehet viestinvälityspalvelusta tiedon tästä asiakkaan viestipalveluun ilmoittamasta sähköisestä osoitteesta.

Vastine: Digi- ja väestötietovirastosta saadun tiedon mukaan tietoa henkilön Suomi.fi-viesteihin ilmoittamasta sähköisestä osoitteesta eli heräteyhteystietoa ei välitetä eteenpäin muille viranomaisille. Oikeusministeriö kiinnittää kuitenkin huomiota siihen, että oikeudenkäymiskaaren ja oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain mukaan tuomioistuinasian asianosaisen tulee jatkossakin esimerkiksi haastehakemuksessa tai valituskirjelmässä ilmoittaa asianosaisen yhteystiedot, mukaan lukien sähköinen tai muu osoite, johon asiaa koskevat tiedoksiannot voi lähettää. Lisäksi koska muun muassa sähköinen tiedoksianto Suomi.fi-viesteihin edellyttää, että tuomioistuimella on tiedossaan vastaanottajan henkilötunnus, ehdotetaan esityksessä oikeudenkäymiskaareen, oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettuun lakiin sekä eräiden muiden lakien vastaaviin säännöksiin lisättäväksi velvollisuus ilmoittaa asianosaisen ja todistajan tai muun kuultavan henkilötunnus. Käytännössä tuomioistuimella on siten hyvin usein käytettävissään muitakin tietoja asiakkaasta kuin vain tieto siitä, että henkilöllä on Suomi.fi-viestit käytössään.

Tiedoksisaantiolettama tavallisessa sähköisessä tiedoksiannossa

Eduskunnan apulaisoikeusasiamies totesi, että esityksessä tavallisen sähköisen tiedoksiannon tiedoksiantoaikaa ei muutettaisi, vaan asiakirja katsottaisiin voimassa olevan lain mukaisesti annetun tiedoksi kolmantena päivänä viestin lähettämisestä, jollei muuta näytetä. Näin siitä huolimatta, että asiointilain suostumusedellytys sähköiselle tiedoksiannolle poistuisi. Apulaisoikeusasiamies kiinnitti huomiota siihen, että lainmuutoksen, jolla kyseinen momentti (tuolloin 2 momentti) lisättiin lain 19 §:ään, eduskuntakäsittelyssä (LaVL 12/2010 vp ja HaVM 17/2010 vp) tiedoksiannolle ehdotettua määräaikaa pidettiin tiedoksiannon saajan oikeusturvan kannalta perusteltuna. Tässä yhteydessä lakivaliokunta viittasi lausunnossaan myös suostumuksesta toteamaansa.

Vastine: Oikeusministeriö katsoo, että voimassa olevan lain lähtökohta tavallisen sähköisen tiedoksiannon kolmen päivän tiedoksisaantiolettamasta on edelleen perusteltu. Kuten apulaisoikeusasiamies toi esiin, säännös lisättiin asiointilakiin lain säätämisen jälkeen. Säännöksen esitöiden mukaan sääntely muistuttaa hallintolain 59 §:n 2 momenttia. Sähköisen asioinnin joutuisuuden vuoksi viestin lähettämisen ja tiedoksisaantiajankohdan väliseksi ajaksi ehdotettiin kuitenkin hallintolaissa säädetyn seitsemän päivän sijasta kolmea päivää (HE 111/2010 vp, s. 7). Oikeusministeriö toteaa, että ottaen huomioon, että viranomaisen lähettämä sähköinen tiedoksianto on esimerkiksi postitse tapahtuvasta tiedoksiannosta poiketen tiedoksiannon vastaanottajan luettavissa käytännössä heti sen lähettämisen jälkeen, kolmen päivän tiedoksisaantiolettamaa ei ole tarpeen muuttaa. Tulee kiinnittää myös huomiota siihen, että esityksessä asiointilakiin ehdotetaan lisättäväksi erillinen sähköisestä tiedoksiannosta ilmoittamista koskeva sääntely uusiin 19 a ja 19 b §:iin. Sähköisestä tiedoksiannosta vastaanottajalle lähetettävä ilmoitus osaltaan edistää sitä, että vastaanottaja saisi tosiasiallisesti tiedon uudesta tiedoksiannosta mahdollisimman pian sen jälkeen, kun se on hänen luettavissaan. Siten ilmoitussääntely edistää tavallisen sähköisen tiedoksiannon tehokkuutta. Oikeusministeriö kiinnittää lisäksi vielä huomiota ehdotettuun asiointilain 19 §:n 2 momenttiin, jonka mukaan viranomainen voi antaa tavallisen tiedoksiannon alaan kuuluvan asiakirjan tiedoksi käyttäen 18 §:n mukaista todisteellista sähköistä tiedoksiantoa, jos se on tarpeen asianosaisen oikeuksien turvaamiseksi. Tämä mahdollistaa asiakirjakohtaisen harkinnan tiedoksiantotapojen välillä henkilön oikeusturvan huomioimiseksi.

Helsingin hallinto-oikeus kiinnitti huomiota ratkaisuun KHO 2020:132, jonka mukaan viranomaiselle tehtävässä tavallisessa sähköisessä tiedoksiannossa sovelletaan tiedoksisaantiolettamaa toisin kuin tavallisessa kirjetiedoksiannossa, jossa viranomaisen valitusaika käynnistyy kirjeen saapumisesta viranomaiselle (KHO 2014:56). Hallinto-oikeus katsoi, että olisi asianmukaista, että tilanteita säänneltäisiin yhdenmukaisella tavalla.

Vastine: Oikeusministeriö korostaa, että esityksen tavoitteena on edistää sähköistä tiedoksiantoa silloin, kun vastaanottaja on luonnollinen henkilö. Siten esityksen valmistelussa ei ole arvioitu tiedoksiantoa viranomaiselle. Kyseisen oikeuskäytännön ja mahdollisten lakimuutosten arviointi koskien tiedoksiantoa viranomaiselle ei siten ole ollut mahdollista käsillä olevassa esityksessä. Asiaa koskevat mahdolliset lakimuutokset edellyttäisivät erikseen tehtävää huolellista arviointia ja valmistelua.

Todisteellisen sähköisen tiedoksiannon edellytykset

Helsingin hallinto-oikeus totesi, että ehdotettu asiointilain 18 §:n 4 momentti mukailee säännöksen nykyistä sanamuotoa. Hallinto-oikeuden mukaan aiempaa sanamuotoa on vakiintuneesti tulkittu siten, että se ei rajoita epäonnistuneen tiedoksiannon jälkeen uuden sähköisen tiedoksiannon yrittämistä, jos uudella tiedoksiannolla katsotaan olevan onnistumisen mahdollisuuksia. Muotoilu ei myöskään estäne usealla eri tavalla toteutettua rinnakkaista todisteellista tiedoksiantoa. Uudistuksessa on kuitenkin jätetty voimaan vanha osin vakiintunutta käytäntöä vastaamaton, jossain määrin harhaanjohtava sanamuoto.

Vastine: Oikeusministeriö yhtyy Helsingin hallinto-oikeuden näkemykseen, että ehdotettu asiointilain 18 §:n 4 momentti mukailee säännöksen nykyistä sanamuotoa. Kyseistä momenttia muutettaisiin erityisesti pykälän 1 momenttiin tehtävien muutosten vuoksi. Noutamisen sijaan käytettäisiin termiä vahvistettu vastaanotetuksi, sillä uusi termi kuvaisi paremmin tapahtumaa myös teknisessä mielessä. Voimassa olevan lain tapaan, mikäli sähköinen tiedoksianto ei toteudu säännöksessä edellytetyllä tavalla, noudatettaisiin mitä siitä muualla laissa säädetään. Käytännössä viranomainen voi toimittaa todisteellisen tiedoksiannon esimerkiksi hallintolain 60 §:n tai muun soveltuvan lain säännösten mukaisesti. Ehdotuksella ei ole ollut tarkoitus muuttaa kyseistä säännöstä koskevaa vakiintunutta tulkintakäytäntöä, eikä esityksen valmistelun aikana ole ilmennyt, että voimassa olevan lain sanamuoto olisi harhaanjohtava tältä osin. Oikeusministeriö katsoo, että on siten perusteltua, että ehdotetun 18 §:n 4 momentin sanamuoto mukailee tältä osin voimassa olevaa lakia.

Poliisihallitus totesi, että termin ”noutaa” muuttaminen ilmaukseksi ”vahvistettu vastaanotetuksi” lain 18 §:n 4 momentissa näyttäisi johtavan tilanteeseen, jossa asianosaisen on oltava aktiivinen ja tehtävä lisätoimenpiteitä, jotta viranomainen voi katsoa asiakirjan annetuksi sähköisesti tiedoksi. Poliisihallituksen käsityksen mukaan tämä mahdollistaisi päätöksen todisteellisen sähköisen tiedoksiannon pakoilun, jolloin päätökset, joiden voimaantulo on sidottu tiedoksiantoon, eivät tulisi voimaan. Toisaalta monen päätöksen osalta tiedoksiantomerkintä voisi jäädä tulematta viranomaiselle, kun asianosainen ei ymmärrä, että hänen pitää erikseen valita saaneensa asian tietoonsa. Poliisihallitus katsoi, että vastaanoton vahvistamisen tulisi olla edellytys viestin sisällön näkemiselle, jotta todisteellista sähköistä tiedoksiantoa ei voisi kuvatulla tavalla pakoilla.

Vastine: Oikeusministeriö toteaa, että asiointilain 18 §:n 4 momentin ilmauksessa ”vahvistettu vastaanotetuksi” ei oteta kantaa vahvistuksen teknisen toteutuksen tapaan, vaan sen vaihtoehtoja voidaan harkita viranomaisen asiointipalvelun teknisen kehityksen yhteydessä. Suomi.fi-viesteissä todisteellinen sähköinen tiedoksianto vahvistetaan nykyään vastaanotetuksi Poliisihallituksenkin mainitsemalla tavalla siten, että se vastaa kirjepostilla toimitettavaa saantitodistuksellista kirjettä. Suomi.fi-viesteissä todisteellisen tiedoksiannon

vastaanotetuksi vahvistaminen tehdään painamalla viestin avaamisen yhteydessä näkyvää painiketta ”Avaa ja kuittaa viesti vastaanotetuksi”. Kun tiedoksianto vahvistetaan, Suomi.fi-viesteistä välitetään automaattisesti lähettäneelle organisaatiolle tieto vahvistuksesta. Näin ollen todisteellisen sähköisen tiedoksiannon pakoilu siten, että henkilö lukee tiedoksi annettavan asiakirjan, mutta jättää sen sitten vahvistamatta vastaanotetuksi, ei olisi Suomi.fi-viesteissä mahdollista.

Sähköisen asiakirjan saapumista koskevan määräajan muutos (11 §)

Helsingin hallinto-oikeus huomautti, että virka-ajan ulkopuolella ei ole saatavissa hallinto-oikeudesta neuvonantoa valituksen vireille panemista varten ja erilaiset määräajat vaativat jatkossa monipolvista ohjeistusta valitusosoituksissa, mikä voi aiheuttaa sekaannusta ja yksittäisissä tapauksissa todennäköisesti oikeudenmenetyksiä. Lisäksi hallinto-oikeus totesi, että eräissä asiaryhmissä voi ilmetä erittäin kiireisiä täytäntöönpanokieltovaatimuksia, jotka käytännössä tulee ratkaista vireilletulopäivänä. Virka-ajan jälkeen saapunutta vaatimusta ei käsitellä lainkäytössä ennen seuraavaa työpäivää, mikä joissain tapauksissa saattaa aiheuttaa epäselvyyksiä.

Vastine: Oikeusministeriö tuo esiin, että ehdotuksen mainitut vaikutukset valitusosoitusten päivittämiseen ja kiireellisten asioiden käsittelyyn tuomioistuimissa on tunnistettu ja tuotu esiin esityksen viranomaisvaikutuksissa. Tulee kuitenkin kiinnittää huomiota siihen, että ehdotuksen tavoitteena on nimenomaan selkeyttää sähköisen asiakirjan toimittamisen määräaikaa koskevaa sääntelyä. Voimassa olevan lainsäädännön perusteella asianosaisen omasta aloitteestaan toimittaman sähköisen asiakirjan saapumisen määräaika määräytyy eri tavalla kuin viranomaisen pyytämän asiakirjan määräaika. Henkilö voi käytännössä nykyäänkin toimittaa viranomaisen pyytämän sähköisen asiakirjan määräajan viimeisen päivän aikana viranomaisen tai tuomioistuimen aukioloajan jälkeen. Esityksen valmistelussa on arvioitu, että sähköisesti toimitetun asiakirjan saapumisen määräajan riippuminen siitä, onko kyseessä viranomaisen pyytämä vai omasta aloitteesta toimitettu asiakirja, voi aiheuttaa sekaannusta erityisesti muiden kuin ammattimaisten toimijoiden keskuudessa. Oikeusministeriö tuo esiin, että tavallisesti viranomaisten sähköisten palvelujen käyttöä ei ole sidottu viranomaisen asiointipisteiden aukioloaikoihin, mikä on omiaan hämärtämään asiointipisteiden aukioloaikoihin sidotun määräajan merkitystä. Lisäksi tulee huomata, että digipalvelulain 4 §:n mukaan viranomaisen on huolehdittava sen vastuulla olevien digitaalisten palvelujen ja muiden viranomaisen käytössä olevien sähköisten tiedonsiirtomenetelmien saatavuudesta muulloinkin kuin viranomaisen asiointipisteiden aukioloaikoina. Näiden perusteluiden valossa oikeusministeriö katsoo, että sähköisen asiakirjan saapumisen määräaikaa koskeva muutosehdotus selkeyttää sääntelyä nykyisestä ja on siksi perusteltu huolimatta sen Helsingin hallinto-oikeuden mainitsemista, mahdollisista vaikutuksista tuomioistuimiin.

Itä-Uudenmaan käräjäoikeus toi esiin, että sähköisen asiakirjan määräajan siirto vuorokauden päättymiseen saattaa joissain vapaudenmenetysasioissa konkretisoitua pidempänä vapaudenmenettämisenä yön yli. Tutkintavankeudessa oleva vastaaja esimerkiksi on vapautettava, mikäli syyttäjä ei nosta syytettä määräajassa, joka tähän mennessä on siis päättynyt tiettynä vuorokautena kello 16.15. Niissä harvinaisissa tapauksissa, joissa syyttäjä ei ole jostain syystä nostanut syytettä määräajassa, käräjäoikeus on voinut havaita tämän siis kello 16.16 ja on ehtinyt vapauttaa vastaajan tutkintavankeudesta vielä saman illan aikana. Määräajan siirtyessä vuorokauden päättymiseen käräjäoikeus pystyy reagoimaan edellä kerrotun kaltaisessa tapauksessa vasta seuraavana aamupäivänä.

Vastine: Oikeusministeriö yhtyy käräjäoikeuden näkemykseen siitä, että asiointilain 11 §:n sähköisen asiakirjan saapumista koskevan määräaikasäännöksen muutoksella voi eräissä harvinaisissa tapauksissa olla kyseinen vaikutus. Tämä mahdollinen vaikutus ei ole noussut aiemmin esiin asian valmistelussa, valmistelun aikaisissa kuulemisissa taikka esityksen lausuntokierroksella, eikä sitä ole siten aiemmin havaittu. Oikeusministeriö myös korostaa käräjäoikeuden esiin tuoman tilanteen harvinaisuutta. Käytännössä tilanne selviää yleensä ennen määräajan päättymistä joko niin, että syytteen nostamiselle pyydetään lisämääräaikaa pakkokeinolain 3 luvun 14 §:n 2 momentin mukaisesti taikka niin, että tutkinnanjohtaja tai syyttäjä vapauttaa vangin itse 3 luvun 17 §:n 3 momentin mukaisesti, jos edellytyksiä vangittuna pitämiselle ei ole. Oikeusministeriö katsoo kuitenkin, että vapaudenmenetysajan perusteettoman pitenemisen estämiseksi näissä tilanteissa esitykseen olisi tarpeen lisätä ehdotus erityissäännökseksi, jolla syytteen nostamisen määräajan laskeminen sidottaisiin jatkossakin tuomioistuimen aukioloaikaan silloin, kun päätetään epäillyn vangitsemisesta ja tuomioistuin asettaa määräajan syytteen nostamiselle. Koska vaikutus rajautuu pakkokeinolain 3 luvun 14 §:n mukaisiin syytteen nostamisen määräajan tilanteisiin, olisi tarkoituksenmukaisin paikka erityissäännökselle pakkokeinolain 3 luvun 20 §:ssä, jossa säädetään eräiden kyseisessä luvussa säädettyjen määräaikojen laskemisesta. Muutosehdotus sekä sen perustelut on esitetty alla.

Laki pakkokeinolain 3 luvun 20 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

lisätään pakkokeinolain (806/2011) 3 luvun 20 §:ään uusi 2 momentti seuraavasti:

3 luku

Tuomioistuinmenettely vangitsemisasioissa

20 §

Määräaikojen laskeminen

— —

Kun lasketaan 14 §:n 1 ja 2 momentissa säädettyjä määräaikoja, sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetun lain (13/2003) 11 §:ää ei sovelleta.

———

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

—————

Säännöskohtaiset perustelut:

3 luku Tuomioistuinmenettely vangitsemisasioissa

20 §. *Määräaikojen laskeminen*. Pykälässä säädetään tiettyjen 3 luvussa säädettyjen määräaikojen laskemisesta.

Pykälään lisättäisiin uusi *2 momentti* koskien 3 luvun 14 §:ssä säädettyjen määräaikojen laskemista. Pakkokeinolain 3 luvun 14 §:n 1 momentissa säädetään määräajan asettamisesta syytteen nostamiselle silloin, kun tuomioistuin päättää läsnä olevan epäillyn vangitsemisesta sekä 2 momentissa asetetun määräajan pidentämisestä. Uudessa esitetyssä 2 momentissa 14 §:n mukaisten määräaikojen laskemiseen ei sovellettaisi sähköisten asiakirjojen määräajassa saapumista koskevaa sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetun lain 11 §:ää. Tällöin määräaikojen laskeminen määräytyisi säädettyjen määräaikain laskemisesta annetun lain 6 §:n mukaisesti riippumatta siitä, toimitetaanko asiakirja sähköisesti vai muulla tavalla. Määräajat olisivat siten sidottuja tuomioistuimen aukioloaikaan.

Säännöksen lisääminen olisi tarpeen johtuen ehdotetusta sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetun lain 11 §:n muutoksesta, jonka mukaan jatkossa viranomaiselle sähköisesti toimitetun asiakirjan katsotaan saapuneen määräajassa, jos asiakirja saapuu viimeistään määräajan viimeisen päivän aikana kyseisessä laissa tarkoitetulla tavalla. Muutoksen myötä kaikkien viranomaiselle sähköisesti toimitettujen asiakirjojen, mukaan lukien vireillepanoasiakirjojen, saapumisen määräaika päättyisi määräajan viimeisenä päivänä keskiyöllä.

Momentin lisääminen säilyttäisi nykyisen oikeustilan, jossa määräaika syytteen nostamiselle ja määräaika pyynnölle syytteen nostamista koskevan määräajan pidentämiseksi päättyy määräajan viimeisenä päivänä tuomioistuimen

aukioloajan päättyessä riippumatta syytteen tai määräajan pidentämispyynnön toimitustavasta. Näiden määräaikojen laskeminen olisi jatkossakin tarpeen sitoa tuomioistuimen aukioloaikaan niiden käytännössä harvinaisten tilanteiden vuoksi, joissa tuomioistuin määrää vangitun päästettäväksi vapaaksi 3 luvun 17 §:n 2 momentin nojalla, kun syytettä ei ole nostettu sille määrätyssä ajassa eikä määräajan kuluessa ole tehty päätöstä määräajan pidentämisestä. Mikäli sähköisesti toimitetun syytteen saapumisen määräaika siirtyisi keskiyöhön ja syyte jäisi nostamatta määräajassa, henkilöä ei käytännössä pystyttäisi vapauttamaan heti puolenyön jälkeen, vaan tuomioistuin pystyisi reagoimaan määräajan umpeutumiseen vasta seuraavana aamuna. Vangitun epäillyn oikeuksien turvaamiseksi on kuitenkin tärkeää, että tuomioistuin voi määrätä vangitun päästettäväksi vapaaksi vielä saman vuorokauden aikana syytteen nostamiselle asetetun määräajan umpeuduttua.

Muut asiointilaista esitetyt huomiot

Korkein hallinto-oikeus huomautti, että esityksessä on 18 §:n 1 momentin säännöskohtaisissa perusteluissa todettu, että tiedoksiannossa tulee huomioida prosessiosoitetta koskeva sääntely, mutta perustelut jäävät epäselviksi koskien sitä, missä määrin ilmoitettua prosessiosoitetta on nimenomaisen sääntelyn puuttuessakin kunnioitettava. Korkein hallinto-oikeus toi esiin, että hallintolaki ei tunne prosessiosoitteen käsitettä, mutta käytännössä on tilanteita, joissa prosessiosoitteen ilmoittaminen on kuitenkin tavallista myös hallintolain mukaisessa menettelyssä. Sellaisiin kuuluu esimerkiksi asiamiehen laatiman oikaisuvaatimuksen käsittely verotuksen oikaisulautakunnassa. Oikeuskäytännössä on linjattu, että lautakunnan tulee lähettää päätöksensä ilmoitettuun prosessiosoitteeseen (KHO 2019:96). Kyseisiä tilanteita varten korkeimman hallinto-oikeuden mukaan asiointilain 18 §:n 2 momentin yhteyteen olisi hyvä oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain tavoin lisätä maininta siitä, että vastaanottajalla myös tässä yhteydessä tarkoitetaan asianosaista itseään, jos hän käyttää asiassa itse puhevaltaa, ja muussa tapauksessa tämän laillista edustajaa tai asiamiestä. Tämä olisi korkeimman hallinto-oikeuden mukaan omiaan varmistamaan sen, ettei tuossakaan lainkohdassa tarkoitetun viestinvälityspalvelun tai asiointipalvelun käyttö tiedoksiannossa johtaisi vastaanottajan vaihtumiseen asiamiehestä päämieheksi.

Vastine: Oikeusministeriö kiinnittää huomiota siihen, että asiointilaki on muun muassa sähköistä tiedoksiantoa koskeva yleislaki. Lainsäädännössä on annettu lisäksi tiedoksiantoa koskevia erityissäännöksiä esimerkiksi tiedoksianto-osoitteesta. Nämä erityissäännökset voivat koskea myös menettelyjä, joissa henkilöä edustaa asiamies. Oikeudenkäymiskaaren ja oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain prosessiosoitesääntelyn lisäksi esimerkiksi verotusmenettelystä annetun lain (1558/1995) 26 c §:n 2 momentin mukaan verotuspäätöksen, oikaisuvaatimusta koskevan päätöksen ja muun asiakirjan todisteellinen tiedoksianto yhteisölle toimitetaan sen ilmoittamaan osoitteeseen.

Oikeusministeriön käsityksen mukaan mainitussa ratkaisussa KHO 2019:96 oli kyse erityisesti mainitun verotusmenettelystä annetun lain säännöksen tulkinnasta ja siten korkeimman hallinto-oikeuden mainitsemassa tilanteessa asiaan soveltuu tiedoksianto-osoitetta koskevaa erityissääntelyä. On syytä korostaa, että ehdotettujen asiointilain yleissäännösten muutoksilla ei ole tarkoitus ohittaa muun lainsäädännön tiedoksianto-osoitetta tai -tapaa koskevia erityissäännöksiä, vaan viranomaisten tulee noudattaa niitä jatkossakin. Näissä erityissäännösten soveltamisalaan kuuluvissa tilanteissa viranomainen ei siten voi nojautua sähköisessä tiedoksiannossa ehdotetun asiointilain 18 §:n mukaisiin tiedoksianto-osoitteisiin, jos tiedoksianto ei silloin täyttäisi erityislainsäädännön vaatimuksia. Siten oikeusministeriö katsoo, etteivät asiointilain sähköistä tiedoksiantoa koskevat yleissäännökset johda siihen, että henkilön ilmoittama prosessiosoite ohitetaan tiedoksiannossa, jos erityislainsäädännössä on säädetty toimituksesta prosessiosoitteeseen. Lisäksi tulee huomioida, että ehdotettu asiointilain 18 § mahdollistaa viranomaiselle harkintaa tiedoksiannon toimitustavan valinnassa. Ehdotetun 18 §:n 2 momentin 3 kohdan mukaan viranomainen voi lähettää asiakirjan myös muuhun sähköiseen osoitteeseen kuin viestinvälityspalveluun tai asiointipalveluun, jonka tiedoksiannon vastaanottaja on ilmoittanut yhteystiedokseen. Tämä yhteystiedoksi ilmoitettu muu sähköinen osoite voi olla myös esimerkiksi asiamiehen sähköpostiosoite ja yhteystiedon ilmoittava henkilö voi olla myös asiamies. Siten sääntely mahdollistaa viranomaiselle harkintaa asiakirjan tiedoksiannon toimittamiseen esimerkiksi sen huomioimiseksi, että henkilöä edustaa hallintolain mukaisessakin menettelyssä asiamies. Ehdotettu muutos ei siten olisi tarpeen. Oikeusministeriö kiinnittää vielä huomiota siihen, että esityksessä ei ehdoteta muutettavaksi hallintolakia ja sen tulkintakäytäntöä. Esityksen valmistelussa ei ole ollut mahdollisuutta arvioida yleisemmin hallintolain tiedoksiantosäänteln ajantasaisuutta tai sen uudistamistarpeita.

Eduskunnan apulaisoikeusasiamiehen mukaan säännösperusteisesti esityksessä jäävät vaille ratkaisua tilanteet, jossa henkilö on saattanut saada kuukausia tavallisia sähköisiä tiedoksiantoja, vaikka hän on esimerkiksi tullut kykenemättömäksi seuraamaan näitä tai asioimaan sähköisesti. Apulaisoikeusmiehen mukaan oikeusturvan toteutuminen olisi näissä tilanteissa välttämätöntä turvata.

Vastine: Esityksen valmistelussa on arvioitu tällaisia tilanteita, joissa henkilön valmiudet sähköisten tiedoksiantojen vastaanottamiseen heikentyvät sen jälkeen, kun hän on ottanut Suomi.fi-viestit käyttöön ja saa tiedoksiantonsa lähtökohtaisesti sähköisesti. Mikäli henkilö on muutoin toimintakykyinen, hän voi sulkea Suomi.fi-viestit-tilin itse ottamalla yhteyttä palvelutuottajan asiakaspalveluun, jolloin digitaalisia valmiuksia sulkemiselle ei tarvita. Mikäli henkilön toimintakyky on puolestaan heikentynyt siten, ettei hän voi itsenäisesti sulkea tiliä, toinen henkilö voi asioida hänen puolestaan valtuutuksen tai

edunvalvontavaltuutuksen tai edunvalvonnan määräyksen nojalla. Tällöin puolesta-asioija voi sulkea tilin esityksessä ehdotettavalla tavalla tai hoitaa asioita Suomi.fi-viesteissä henkilön puolesta. Lisäksi tulee huomata, että viranomainen voi käyttää harkintavaltaa yksittäisen asiakirjan tiedoksiannossa esimerkiksi, jos viranomaisella on henkilön läheisen ilmoituksen perusteella tiedossa henkilön alentunut digitaalinen toimintakyky. Viranomainen voi näissä tilanteissa lähettää tiedoksiannon myös postitse. Viranomainen voi myös käyttää todisteellista sähköistä tiedoksiantoa, jolloin tiedoksiannon perillemenosta voidaan saada varmuus. Viimesijaisena oikeusturvamekanismina on menetetyn määräajan palauttamista koskeva menettely. Lopuksi tulee myös huomioida, että sinänsä kyseinen tilanne, jossa henkilön digitaaliset valmiudet heikentyvät, on mahdollinen jo nykytilanteessa Suomi.fi-viestejä käyttävien henkilöiden osalta.

Tuomioistuinvirasto huomautti, ettei esityksessä ole riittävällä tavalla huomioitu sitä, että tuomioistuimissa asiakkaita edustavat asiamiehet. Esitys jättää tulkinnanvaraiseksi sen, tulisiko asiointipalvelua käyttävälle asiamiehelle lähettää heräte hänen henkilökohtaisiin Suomi.fi-viesteihinsä, jos hänellä on viestinvälityspalvelu käytössä, vai hänen asiointipalvelussa ilmoittamaansa sähköpostiosoitteeseen.

Vastine: Asiointilakiin esitettyjen muutosten mukaan viranomaisen asiointipalvelua voidaan käyttää tavallisessa tai todisteellisessa sähköisessä tiedoksiannossa, jos asiointipalvelussa tiedoksi annettavasta asiakirjasta lähetetään vastaanottajalle ilmoitus. Ilmoitus lähetetään Suomi.fi-viesteihin, tai jos Suomi.fi-viestit ei ole vastaanottajalla tai viranomaisella käytössä, ilmoitus lähetetään muuhun sähköiseen osoitteeseen, jonka vastaanottaja on ilmoittanut viranomaiselle ilmoituksen lähettämistä varten. Asiointilain herätesääntelyä sovellettaisiin myös tiedoksiantoon tuomioistuimen sähköisessä asiointipalvelussa, eikä asiamiesten osalta esitetä erityissääntelyä. Toimivaltainen viranomainen vastaa herätesääntelyn soveltamisesta asiamiehille toimitettaviin tiedoksiantoihin.

3. Laki oikeudenkäynnistä hallintoasioissa (jäljempänä HOL)

Prosessiosoiteolettamasäännökset (HOL 15.3 ja 90.5 §)

Helsingin hallinto-oikeus kiinnitti huomiota siihen, ettei HOL 15§:n 3 momentissa tarkoitettu prosessiosoiteolettama sen sanamuodon mukaan soveltuisi siihen käytännössä yleiseen tilanteeseen, jossa asiakirjan toimittaa sähköiseen asiointiin joku muu kuin valittaja.

Vastine: Oikeusministeriö toteaa, että HOL 15 § koskee ensisijaisesti valituksen sisältöä ja siten valittajaa. Kuitenkin HOL 23 §:n mukaan myös muuhun hallintolainkäyttöasiaan sovelletaan muutoin, mitä tässä laissa säädetään valituksesta. Siten HOL 15 § tulee sovellettavaksi esimerkiksi hakemuksella tai esityksellä hallintotuomioistuimessa vireille pantaviin asioihin kuten hallintoriita-

asioihin, lastensuojelulaissa tarkoitetuttuihin tahdonvastaista huostaanottoa koskeviin asioihin ja eräisiin oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annetussa laissa tarkoitetuttuihin kilpailuasioihin sekä alistusasioihin. HOL ei kuitenkaan sisällä varsinaisesti prosessiosoitteen ilmoittamista koskevaa säännöstä muiden tahojen kuin vireillepanijan osalta. Helsingin hallinto-oikeus on lausunnossaan todennut, että kuulemisen yhteydessä muutakin asianosaista kuin valittajaa pyydetään käytännössä ilmoittamaan yhteystietonsa, ja häntä voidaan tässä yhteydessä ohjata toimittamaan lausumansa ensisijaisesti sähköisen asioinnin kautta. Tätä yhteystietoa käsitellään tosiasiallisesti samalla tavoin kuin valittajan toimittamaa prosessiosoitetta.

Oikeusministeriön näkemyksen mukaan HOL 15 §:n 3 momentin säännös olisi mahdollista kirjoittaa siten, ettei säännöksessä mainittaisi nimenomaisesti valittajaa (ks. ehdotus alla). Samassa yhteydessä säännöksestä on poistettu tarpeettomana ilmaus ”myöhemmin asian vireillä ollessa”, sillä asiakirjan toimittamisen ajankohdalla ei ole asiassa merkitystä.

Markkinaoikeus katsoi, ettei HOL 15 §:n 3 momenttiin ja 90 §:n 5 momenttiin esitettyjä prosessiosoiteolettamasäännöksiä ole perusteltu esityksessä vakuuttavasti.

Suomen asianajajat ehdotti HOL 15 §:n 3 momenttiin lisättävää järjestelyä poistettavaksi. Kyseinen järjestely olisi erittäin poikkeuksellinen, ja se puuttuisi prosessiosoitesääntelyn perusratkaisuihin samalla tavalla kuin useiden käräjäoikeuksien lausuntokierroksella ehdottama vastaava sähköpostiasiointia koskeva järjestely. Esitetty HOL 15 §:n 3 momentin muutos johtaisi siihen, että asianosaiset ja heidän oikeudenkäyntiasiamiehensä välttelisivät asiointijärjestelmän käyttöä.

Vastine: Oikeusministeriö kiinnittää huomiota siihen, ettei HOL 15 §:n 3 momenttiin esitetty prosessiosoiteolettama ole ehdoton. Valittajalla säilyisi asiointipalvelussa asioinnista huolimatta mahdollisuus ilmoittaa tuomioistuimelle, ettei käytä asiointipalvelua prosessiosoitteena. Perusteluissa on mainittu esimerkkinä tilanne, jossa valittajan pääsy asiointipalveluun syystä tai toisesta estyy asian vireillä ollessa. Kun valittaja on toimittanut valituksen tai muun asiakirjan hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalveluun, voidaan kuitenkin lähtökohtaisesti olettaa, että valittaja pystyy asioimaan asiointipalvelussa myös uudestaan käydäkseen siellä tutustumassa tuomioistuimen tiedoksi antamiin asiakirjoihin. Hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelua on perusteltua hyödyntää tiedoksiantomenettelyssä nykyistä laajemmin. Toisin kuin sähköposti, asiointipalvelu on tietoturvallinen sähköisen viestinnän kanava, jossa käyttäjä tunnistetaan vahvalla sähköisellä tunnistuksella ja tiedoksi annettavien asiakirjojen toimittaminen oikealle henkilölle voidaan varmistaa.

Korkein hallinto-oikeus lausui, että HOL 15§:n 3 momentti voi johtaa prosessiosoitteen yllättävään vaihtumiseen tilanteessa, jossa asiamies on laatinut

valituksen ja ilmoittanut prosessiosoitteeksi omat yhteystietonsa, ja tämän jälkeen päämies toimittaa asiointipalvelun kautta itsenäisesti lisäselvitystä suoraan hallintotuomioistuimeen.

Vastine: Oikeusministeriö toteaa, että HOL 15 §:n 3 momentissa säädetään myös siitä, että tilanteessa, jossa on ilmoitettu useampi kuin yksi prosessiosoite, voi hallintotuomioistuin valita, mihin niistä toimittaa oikeudenkäyntiin liittyvät asiakirjat. Esitetyn prosessiosoiteolettaman ei ole tarkoitus mitätöidä muita mahdollisesti ilmoitettuja prosessiosoitteita tai rajata prosessiosoitteiden lukumäärää vain yhteen. Esimerkiksi joissakin tapauksissa tuomioistuimella voi olla tarve toimittaa tiedoksi annettavat asiakirjat muulla tavoin kuin asiointipalveluun. Vastaavasti päämiehen toimittaessa itsenäisesti lisäselvitystä asiointipalvelun kautta ei ole välttämätöntä katsoa, että prosessiosoite on vaihtunut, vaan tuomioistuin voisi edelleen toimittaa tiedoksi annettavat asiakirjat asiamiehelle asiointipalvelun kautta. Ottaen huomioon edellä todetun, oikeusministeriö ehdottaa, että hallintotuomioistuimen sähköistä asiointipalvelua koskevan virkkeen oikeampi paikka laissa olisi HOL 15 §:n 3 momentin ensimmäisen virkkeen jälkeen.

Edellä todettujen huomioiden vuoksi oikeusministeriö ehdottaa, että valiokunta muuttaa lausunnossaan 4. lakiehdotuksen 15 §:n 3 momenttia seuraavasti (muutokset korostettu):

15 §

Valituksen sisältö

— —

Valituksessa on lisäksi ilmoitettava valittajan nimi, postiosoite ja muut yhteystiedot. Hallintotuomioistuimelle on soveltuvalla tavalla ilmoitettava myös valittajan henkilötunnus tai yritys- ja yhteisötunnus. Jos puhevaltaa käyttää valittajan laillinen edustaja tai asiamies, myös tämän yhteystiedot on ilmoitettava. Jos jokin tieto myöhemmin muuttuu, siitä on valituksen vireillä ollessa ilmoitettava viipymättä hallintotuomioistuimelle.

Valituksessa on ilmoitettava myös sähköinen tai mahdollinen muu osoite, johon oikeudenkäyntiin liittyvät asiakirjat voidaan lähettää (prosessiosoite). **Valituksen tai muun asiakirjan toimittaminen hallintotuomioistuimen sähköiseen asiointipalveluun katsotaan ilmoitukseksi sähköisen asiointipalvelun käyttämisestä prosessiosoitteena.** Jos valittaja on ilmoittanut enemmän kuin yhden prosessiosoitteen, hallintotuomioistuin voi valita, mihin ilmoitetuista osoitteista se toimittaa oikeudenkäyntiin liittyvät asiakirjat. ~~Jos valittaja on toimittanut valituksen tai myöhemmin asian vireillä ollessa muun asiakirjan hallintotuomioistuimen sähköiseen asiointipalveluun, prosessiosoitteeksi katsotaan kuitenkin ilmoitetun sähköinen asiointipalvelu~~

— —

Henkilötunnuksen ilmoittaminen

Helsingin hallinto-oikeus totesi lausunnossaan, että mikäli valituksen vireille tullessa henkilötunnusta ei ole ilmoitettu, joudutaan valittajalle lähettämään tältä osin täydennyspyyntö (HOL 40 §). Viime kädessä ei kuitenkaan liene ajateltavissa, että valitus jäisi tutkimatta vain sen johdosta, ettei henkilötunnusta toimiteta.

Vastine: HOL 40 §:n mukaan puutteellisen kirjelmän täydentämiseen on varattava tilaisuus, jollei täydentäminen ole asian käsittelyn kannalta tarpeetonta. Oikeusministeriö yhtyy Helsingin hallinto-oikeuden näkemykseen siitä, ettei henkilötunnuksen ilmoittamatta jättäminen olisi este valituksen tutkimiselle. Henkilötunnuksen ilmoittamista koskevaa säännöstä ehdotetaan, jotta tuomioistuin voisi jatkossa antaa asiakirjoja useammin tiedoksi sähköisesti erityisesti hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelussa. Henkilötunnus olisi tarpeen sen selvittämiseksi, voidaanko oikeudenkäyntiin liittyvät asiakirjat antaa tiedoksi asiointipalvelussa uuden HOL 90 §:n 5 momenttiin esitetyn menettelyn mukaisesti. Tuomioistuimen harkinnassa olisi, hyödyntäisikö se kyseistä menettelyä. Esimerkiksi kirjeitse toimitettavaan tiedoksiantoon ei tarvita vastaanottajan henkilötunnusta.

Henkilötunnus on julkinen henkilötieto, ja jos sitä ei olisi ilmoitettu valituskirjelmässä, tuomioistuin voi harkintansa mukaan pyrkiä selvittämään sen myös itse esimerkiksi väestötietojärjestelmän tietopalvelun (VTJkysely) avulla. Jos valittaja asioi sähköisen asiointipalvelun kautta, henkilötunnus välittyy tuomioistuimelle Suomi.fi-tunnistuksen kautta, eikä valittajan tarvitsisi enää erikseen ilmoittaa henkilötunnustaan.

Sähköinen asiointi muille kuin luonnollisille henkilöille

Helsingin hallinto-oikeus totesi, että ainakin lupalakimiehille ja asianajajille olisi ehkä jatkossa mahdollista säätää sähköisen asioinnin käyttöpakko. Monisyisempi kysymys on viranomaisten velvoittaminen käyttämään joko asiointipalveluja tai jo nyt olemassa olevia sähköisiä rajapintoja.

Vastine: Digi ensin -hankkeessa pyritään edistämään viranomaisten sähköisiä tiedoksiantoja. Tässä yhteydessä ei ollut mahdollisuuksia selvittää laajemmin sähköiseen vireillepanoon velvoittavan sääntelyn antamista.

Markkinaoikeus katsoi, että esityksessä olisi ollut toivottavaa tarkastella enemmän tiedoksiantojen toimittamista yrityksille ja yhteisöille, joissa usein esimerkiksi toiminimenkirjoitusoikeus voi olla yhteisesti useammalla kuin yhdellä henkilöllä. Edelleen toivottavaa olisi ollut, että esityksessä olisi tarkasteltu sitä, miten etenkin hallintolainkäyttöasioissa tiedoksiannot toimitetaan viranomaisille.

Vastine: Digi ensin -hankkeessa pyritään edistämään sähköisen tiedoksiantotavan käyttöä yksityishenkilöiden osalta. Yrityksiä, yhteisöjä ja viranomaisia koskevan tiedoksiantosääntelyn kehittämiskohteiden selvittäminen

olisi vaatinut laajempaa valmistelua, johon ei tässä yhteydessä ole ollut mahdollisuuksia.

Muuta

Helsingin hallinto-oikeus totesi, että esitys ei koske sitä laajempaa kokonaisuutta, että HOL:n tiedoksiantoja koskevaa aineellista sääntelyä voi paikoin pitää sisällöllisesti ongelmallisena ja osin epäselvänä.

Itä-Uudenmaan käräjäoikeus totesi, että hallintolain ja oikeudenkäymiskaaren sijaistiedoksiantoa koskeva sääntely eroaa toisistaan. Tämä eriävyys herättää haastemiehissä epätietoisuutta, tuleeko heidän toimia sijaistiedoksiannossa hallintolain vai oikeudenkäymiskaaren mukaisesti, kun heille annetaan hallintolain mukainen asia todisteellisesti tiedoksi annettavaksi. Asian voisi selventää HOL 90 §:ssä.

Vastine: Digi ensin -hankkeessa pyritään edistämään viranomaisten sähköisiä tiedoksiantoja. HOL:n muun tiedoksiantosääntelyn kehittämiskohteiden selvittäminen olisi vaatinut laajempaa valmistelua, johon ei tässä yhteydessä ollut mahdollisuuksia.

4. Yleisiä tuomioistuimia ja erityistuomioistuimia koskeva sääntely

Tiedoksianto asiamiestilanteissa

Eduskunnan oikeusasiamiehen mukaan esityksestä saa sen käsityksen, ettei esityksessä olisi tarkoitusta laatia teknistä tai lainsäädännöllistä estettä sille, että Suomi.fi-palvelussa valtuutettu asiamies voi vastaanottaa rikosasiaa koskevan tiedoksiannon vastaajan puolesta myös silloin, kun tiedoksianto voidaan lain mukaan tehdä vain henkilölle itselleen.

Vastine: Esityksessä on todettu, että asiointilain tiedoksiantosäännöksiin sisältyy harkinnanvaraa. Tuomioistuimen on tiedoksiantotapaa valitessaan arvioitava, täyttääkö sähköinen tiedoksianto kyseisessä tapauksessa erityislainsäädännön vaatimukset. Tuomioistuimella on myös mahdollisuus ja velvollisuus tarkistaa, onko oikea henkilö kuitannut viestin vastaanotetuksi Suomi.fi-viesteissä. Näin ollen valmistelun aikana ei ole tunnistettu tarvetta säätää lausunnossa kuvattuja tilanteita ajatellen uusia rajoituksia Suomi.fi-viestien käytölle.

Henkilötunnuksen ilmoittaminen

Eduskunnan oikeusasiamies kiinnitti lausunnossaan huomiota oikeudenkäyntiä koskeviin prosessisäännöksiin, joissa säädettäisiin muun muassa asianosaisten henkilötunnusten ilmoittamisesta tuomioistuimelle. Henkilötunnuksen näkyminen asiakirjoissa, jotka oikeudenkäynnin julkisuutta koskevan sääntelyn nojalla tulevat julkisiksi on käytännön laillisuusvalvontatyössä aiheuttanut aihetta ylimpien laillisuusvalvojien kannanottoihin (esim. EOAK/932/2018 siinä mainittuine ratkaisuineen). Haastehakemus merkintöineen tai sen yhteydessä oikeuteen toimitettu yhteystiedot sisältävä asiakirja on useimmiten julkinen

oikeudenkäyntiasiakirja, johon kuka tahansa voi halutessaan tutustua. Laissa ei edelleenkään ole säännöksiä, joiden nojalla henkilötunnusten loppuosat olisi julkisista oikeudenkäyntiasiakirjoista jäljennöksiä annettaessa poistettava.

Vastine: Henkilötunnus on julkinen henkilötieto, jonka käsittely tuomioistuimissa on tarpeen esityksessä tarkemmin kuvatuin perustein. Tuomioistuimet vastaavat oikeudenkäynnin julkisuutta ja henkilötunnuksen luovuttamista koskevan lainsäädännön tulkinnasta niille saapuneiden asiakirjapyyntöjen yhteydessä. Esityksen valmistelun yhteydessä ei ole tunnistettu perustetta rajoittaa oikeudenkäyntiasiakirjoihin sisältyvien henkilötunnusten julkisuutta. Viranomaisten asiakirjojen salassapidosta tai muista luovutusrajoituksista voidaan säätää vain, jos se on välttämätöntä.

Prosessiosoiteolettaman puuttuminen

Tuomioistuinvirasto nosti esiin, että esitykseen ei sisälly yleisten tuomioistuinten osalta vastaavaa asiointipalvelun käytön edistämiseksi ja tuomioistuintyön tehostamiseksi tarpeellista säännöstä, jota esitetään HOL 15 §:n 3 momenttiin. Hallinto- ja yleisiä tuomioistuimia ei ole perusteltua käsitellä asiassa eri tavalla.

Vastine: Hallinto- ja erityistuomioistuinten ja yleisten tuomioistuinten erilaiselle käsittelylle on tältä osin esitettävissä selkeät perustelut, eikä niitä koskevien prosessilakien yhdenmukaisuus ole itseisarvo. Hallinto- ja erityistuomioistuimilla on jo asiointipalvelu, jossa voi asioida hallinto-oikeuksien, korkeimman hallinto-oikeuden, markkinaoikeuden, työtuomioistuimen ja vakuutusoikeuden kanssa. Yleisten tuomioistuinten osalta vastaavaa asiointipalvelua ei ole vielä olemassa.

Markkinaoikeuden käsityksen mukaan esityksessä ei ole perusteltu, miksi HOL 90 §:n 5 momenttia vastaavaa säännöstä ei esitetä oikeudenkäymiskaarta koskien. Markkinaoikeuden osalta hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelu on sinänsä käytettävissä sekä HOL:n että OK:n mukaisten asioiden osalta, eikä ainakaan markkinaoikeuden osalta esimerkiksi asiointipalvelun käytettävyydelle sinänsä ole sanotussa suhteessa tehtävissä mitään eroa.

Vastine: Oikeusministeriö on valmistelun aikana arvioinut, ettei ole tarkoituksenmukaista laajentaa erillisellä sääntelyllä HOL 90 §:n 5 momentissa tarkoitettua menettelyä koskemaan markkinaoikeudessa käsiteltäviä lainkäyttöasioita. Keskeisinä syinä tähän ovat lainkäyttöasioiden pieni lukumäärä sekä markkinaoikeuden lausunnossaankin esiin tuomat seikat, joiden mukaan asiointi markkinaoikeudessa tapahtuu jo nykyisellään lähes yksinomaan sähköisesti, ja että asianosaiset ovat pääosin asiamiehen välityksellä asioivia yrityksiä tai yhteisöjä. Lisäksi sähköisen tiedoksiantotavan käytön edistäminen oikeushenkilöiden osalta olisi vaatinut laajempaa valmistelua, johon ei tässä yhteydessä ollut mahdollisuuksia. Oikeusministeriö kiinnittää lopuksi huomiota siihen, että edellä todetusta huolimatta hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelu on sinänsä jo nyt ja jatkossakin käytettävissä markkinaoikeuden

lainkäyttöasioiden vireillepanoon ja muiden asiakirjojen toimittamiseen. Asiointipalvelun voi myös ilmoittaa prosessiosoitteeksi, jos asianosainen katsoo sen omalla kohdallaan tarkoituksenmukaiseksi asiointipalvelun toiminnallisuudet huomioiden.

Muuta

Helsingin hovioikeus totesi, että asianosainen saattaa ilmoittaa Suomi.fi-viestit prosessiosoitteeksi ilman, että hän on antanut aiemmin palveluun herätesähköpostia. Tähän liittyy oikeusturvariski.

Vastine: On nykyisinkin asianosaisen vastuulla ilmoittaa sellainen prosessiosoite, jota hän seuraa riittävän säännöllisesti, ja josta hän oman arvionsa mukaan saa asiakirjat parhaiten tietoonsa. Jos asianosainen on ilmoittanut prosessiosoitteeksi Suomi.fi-viestit, hän voi heräteyhteystiedon puuttumisesta huolimatta tosiasiassa saada herätteet saapuneista Suomi.fi-viesteistä matkapuhelimeensa, jos hän käyttää Suomi.fi-mobiilisovellusta ja on sallinut sovellusilmoitukset. Saapuneet viestit voi myös käydä tarkistamassa Suomi.fi-viesteistä niin usein kuin haluaa, vaikkei olisi ilmoittanut heräteyhteystietoa tai vastaanottaisi mobiilisovelluksen sovellusilmoituksia.

Helsingin hovioikeus totesi, että myös OK 24:21 ja ROL 11:14 tulisi muuttaa postitse-sanan osalta, vaikka asiointilakia voitaneen kuitenkin soveltaa näissäkin tilanteissa.

Vastine: Kyseisiä lainkohtia on tarkasteltu valmistelun aikana. Erityislainsäädäntöön sisältyy runsaasti säännöksiä asiakirjan tiedoksi antamisesta esimerkiksi ”postitse” tai ”kirjeitse”. Asiointilain mukaan näissä tilanteissa voidaan käyttää myös sähköistä tiedoksiantoa, ja tätä lähtökohtaa esityksessä pyritään myös selventämään. Oikeusministeriö katsoo, ettei tiedoksiantotapoja koskevia yksittäisiä menettelysäännöksiä siksi tarvitse muuttaa, jotta asiointilaissa tarkoitettua sähköistä tiedoksiantotapaa voitaisiin hyödyntää. Olennaista mainittujen lainkohtien osalta on valinta todisteellisen ja tavallisen tiedoksiantotavan välillä. Lisäksi OK 24 luvun 21 §:n alkuperäisistä perusteluista ilmenee, että siinä on tarkoitettu mahdollistaa lähettäminen ”mahdollisimman joustavasti” (HE 154/1990 vp, s. 39).

Markkinaoikeus katsoi, että esityksessä olisi tullut tarkemmin selostaa, onko esityksellä tarkoitus muuttaa esimerkiksi oikeudenkäynnin osapuolelle tehtävää ensimmäistä tiedoksiantoa vai vasta prosessin myöhempiä tiedoksiantoja koskevaa sääntelyä.

Vastine: Digi ensin -hankkeessa pyritään edistämään sähköisen tiedoksiantotavan käyttöä. Esityksen valmisteluun ei ole liittynyt markkinaoikeuden kuvaamaa rajausta.

Markkinaoikeuden mielestä olisi aiheellista selvittää mahdollisuutta säätää oikeudenkäyntiavustajalle tai -asiamiehelle annettavasta toimistokohtaisesta

oikeudesta (esimerkiksi toimiston y-tunnusta käyttäen) noutaa tai saada tuomioistuimen lähettämiä asiakirjoja.

Vastine: Digi ensin -hankkeessa pyritään edistämään viranomaisten sähköisiä tiedoksiantoja. Sähköisen puolesta-asioinnin lainsäädännöllisten kehittämiskohteiden selvittäminen olisi vaatinut laajempaa valmistelua, johon ei tässä yhteydessä ollut mahdollisuuksia. Tuomioistuinvirasto kehittää tuomioistuinten asiointipalveluihin uusia sähköisen puolesta-asioinnin toiminnallisuuksia.

5. Ulosottokaari

Eduskunnan apulaisoikeusasiamies toi esiin, että ulosottokaaren ulosoton vireilletuloilmoitusta koskevan 3 luvun 33 §:n muuttamista ei ole arvioitu esimerkiksi siltä kannalta, mikä merkitys velalliselle voisi olla sillä, että hän saisi tiedon ulosottoasian vireilletulosta nykyistä myöhemmin. Apulaisoikeusmiehen mukaan esityksen perusteella ehdotetun muutoksen tarpeellisuus suhteessa esityksen tavoitteeseen lisätä sähköistä asiointia jää myös jossain määrin epäselväksi.

Vastine: Oikeusministeriö kiinnittää huomiota siihen, että kyseisen muutosehdotuksen osalta esityksessä on arvioitu, että muutos ei heikennä ulosottovelallisen asemaa, koska vireilletuloilmoituksen yhteydessä velalliselle lähetettävän maksukehotuksen, muuttokehotuksen tai muun noudattamiskehotuksen määräaika arvioidaan aina kehotuksen lähetyspäivän mukaan. Siten mikäli henkilö saa vireilletuloilmoituksen tiedokseen myöhemmin, otettaisiin tämä huomioon myös asiaan liittyvien toimenpidekehotusten määräaikojen asettamisessa myöhemmäksi. Henkilölle annettava määräaika näiden toimenpiteiden suorittamiselle ei siten lyhenisi. Muutoksella pyritään osaltaan vastaamaan myös siihen Ulosottolaitoksen lausuntokierroksella esille nostamaan ongelmaan, että ulosotto saa säännöllisesti asiakaspalautetta kielteisestä huomiosta, jota ulosoton kirjelähetykset aiheuttavat. Tällaista kielteistä huomiota saattaa erityisesti aiheutua, mikäli ulosottovelalliselle saapuu useita erillisiä ulosoton kirjelähetyksiä.

6. Ehdotusten taloudelliset vaikutukset oikeusministeriön hallinnonalalla

Arviot ehdotusten tuomista säästöistä oikeushallinnon viranomaisten ja tuomioistuinten toiminnassa

Useampi taho toi lausunnossaan esille hankkeen arvioitujen säästöjen suuruuden oikeushallinnon viranomaisille ja tuomioistuimille. Eduskunnan apulaisoikeusasiamiehen käsityksen mukaan esityksen arvio siitä, että käräjäoikeuksissa arviolta noin 15 000 tiedoksiantoa, jotka nyt toimitetaan haastemiestiedoksiantona tai puhelintiedoksiantona, voitaisiin jatkossa toimittaa todisteellisina sähköisinä tiedoksiantoina, on liian optimistinen. Tämä johtuu rikosasioiden ja summaaristen riita-asioiden luonteeseen liittyvistä syistä ja ennen

muuta siitä, että kyseisissä asiaryhmissä vastaajalla ei usein ole intressiä edesauttaa asian etenemistä ja siten vahvistaa asiakirjaa vastaanotetuksi. Helsingin hovioikeuden käsityksen mukaan esityksen säästöt oikeusministeriön hallinnonalalla on arvoitu liian suuriksi. Helsingin hallinto-oikeuden mukaan säästöjen toteutumisen arviointi tässä vaiheessa on mahdotonta ja se riippuu erityisesti siitä, missä määrin esityksen kunnianhimoisiksi katsottavat Suomi.fi-viestien käyttäjämäärätavoitteet täyttyvät. Tuomioistuinviraston mukaan ehdotetut lakimuutokset eivät alkuvaiheessa toisi merkittäviä taloudellisia säästöjä tuomioistuinlaitokselle, vaan suurimmat työmääräsäästöt saataisiin vasta, kun asiakkaat ottavat käyttöön tuomioistuinten sähköiset asiointipalvelut.

Vastine: Oikeusministeriö yhtyy lausuntojen näkemykseen siitä, että esityksen arvioituihin säästöihin tuomioistuimissa ja oikeushallinnon viranomaisissa kohdistuu epävarmuuksia liittyen erityisesti tietojärjestelmien kehitykseen, Suomi.fi-viestien käyttäjämäärän kasvuun ja sähköisen prosessiosoitteen käytön lisääntymiseen. Epävarmuuksia on kuvattu esityksen taloudellisten vaikutusten arvioinnissa. Lisäksi tulee huomioida, että esityksen tavoitteena on edistää sähköisen tiedoksiannon käyttöä erityisesti Suomi.fi-viesteissä sekä viranomaisten omissa asiointipalveluissa nimenomaan niiden henkilöiden kohdalla, joilla on valmiudet sähköisten tiedoksiantojen vastaanottamiseen. Tuomioistuimissa asioivat henkilöt ovat moninainen ryhmä, eikä siten voida kategorisesti sanoa, että esimerkiksi rikosasioissa vastaajana tai muussa roolissa toimivat henkilöt eivät tulisi vastaanottamaan tuomioistuinten asiakirjoja sähköisesti. Sähköisen tiedoksiannon käytön lisäämisellä voidaan arvioida saatavan säästöjä jonkin verran myös tuomioistuimissa.

Poliisihallitus huomautti, että esityksen julkisen talouden vaikutusarviossa on poliisin osalta arvioitu vain esitutkinnassa ja poliisitutkinnassa saatavia säästöjä ja siitä puuttuu arvio siitä, paljonko kustannussäästöjä olisi mahdollista saada poliisin lupahallinnossa, jossa sähköinen tiedoksianto ei kaikissa asioissa ole vielä käytössä.

Vastine: Asiointilaki soveltuu jo nykyisin poliisiin sen toimiessa hallintoviranomaisena, kun taas esityksessä ehdotetaan myös esitutkinnan ja poliisitutkinnan sisällyttämistä asiointilain soveltamisalaan. Tämän muutosehdotuksen vuoksi esityksessä on arvioitu poliisin osalta sähköisen tiedoksiannon käytöllä esitutkinnassa ja poliisitutkinnassa saatavia säästöjä. Oikeusministeriön näkemyksen mukaan myös poliisin hallintomenettelyissä voidaan arvioida saatavan säästöjä esityksen muiden muutosehdotusten myötä, kun esimerkiksi Suomi.fi-viestejä voitaisiin hyödyntää laajemmin näissä menettelyissä palvelun käyttäjämäärän kasvaessa. Lisäksi säästöjä voi syntyä viranomaisessa myös siitä, että sähköisen tiedoksiannon käyttöä laajennetaan asioihin, joissa se ei nykyisellään ole viranomaisessa käytössä, mutta joissa sitä voitaisiin jo nykyisin lain mukaan hyödyntää. Tämä säästöpotentiaali koskee kuitenkin valtionhallinnon viranomaiskenttää yleisesti eikä vain poliisia.

Esityksessä ei ole katsottu mahdolliseksi arvioida näiden säästöjen suuruutta erikseen jokaisen valtionhallinnon viranomaisen kohdalla. Oikeusministeriön hallinnonalan viranomaisissa ja tuomioistuimissa saatavia säästöjä on arvioitu esityksessä muita viranomaisia tarkemmalla tasolla erityisesti sen vuoksi, että tietyistä tuomioistuimia ja oikeushallinnon viranomaisia koskevien lakien muutosehdotuksista on vastannut erillinen alatyöryhmä. Alatyöryhmän työn puitteissa säästöjen tarkempi arvioiminen on ollut mahdollista kyseisten viranomaisten osalta.

Ehdotusten aiheuttamat kustannukset oikeusministeriön hallinnonalalla

Helsingin hovioikeus toi esiin, että esityksen taloudellisissa vaikutuksissa tuomioistuinten toimintaan ei ole arvioitu ehdotetussa OK 11 luvun 5 §:ssä tarkoitetun nähtävillä pitämisen aiheuttamia lisäkustannuksia.

Vastine: Esityksessä on arvioitu muutosehdotusten keskeisimpiä taloudellisia vaikutuksia. Oikeudenkäymiskaaren 11 luvun 5 §:ään ehdotetun muutoksen arvioidaan tehostavan nähtävänäpitomenettelyä tuomioistuimessa. Oikeusministeriön käsityksen mukaan ehdotuksen mahdolliset kustannusvaikutukset eivät olisi kovin suuria ottaen huomioon, että säännös mahdollistaisi tuomioistuimelle harkintaa asiakirjojen nähtävillä pitämiseen. Sähköisesti nähtäville asettamiseen ei myöskään olisi velvollisuutta.

Tuomioistuinvirasto toi esiin, että tunti- ja vuorokausikohtaiset määräajat yhdessä asiointilain 11 §:ään ehdotetun määräaikasääntelyn muutoksen kanssa voivat johtaa tarpeeseen perustaa hallinto-oikeuksille niiltä puuttuva virka-ajan ylittävä päivystysjärjestelmä. Tämä voi tulla ajankohtaiseksi esimerkiksi Euroopan komission paluuasetuksessa hallinto-oikeuksille esitetyn täytäntöönpanokieltohakemusten käsittelyn 48 tunnin määräajan säätämisen myötä. Pakkokeinopäivystys yleisissä tuomioistuimissa on järjestetty iltaisin, viikonloppuisin ja pyhinä. Vastaavanlaisen päivystysjärjestelmän luominen hallinto-oikeuksiin edellyttäisi säädösmuutoksia ja aiheuttaisi kustannuksia.

Vastine: Oikeusministeriö yhtyy Tuomioistuinviraston arvioon muutosehdotuksen mahdollisesta vaikutuksesta hallinto-oikeuksiin, mikäli tulevaisuudessa muussa lainsäädännössä asetettaisiin hallinto-oikeuksille lyhyitä tuomioistuinkäsittelyn määräaikoja. Näitä vaikutuksia on arvioitu esityksen viranomaisvaikutuksissa. Oikeusministeriö kiinnittää lisäksi huomiota siihen, että mainitusta Euroopan unionin asetuksesta koskien yhteisen järjestelmän perustamista unionissa laittomasti oleskelevien kolmansien maiden kansalaisten palauttamiseksi on annettu vasta Euroopan komission ehdotus (COM (2025) 101 final), ja ehdotuksen käsittely Euroopan parlamentissa ja Euroopan unionin neuvostossa on kesken. Siten kyseisen velvoitteen asettaminen on vielä epävarmaa. Valtioneuvosto totesi kyseistä komission ehdotusta käsittelevässä U-kirjelmässä (U 15/2025 vp) valtioneuvoston pyrkivän siihen, että asetusehdotuksen käsittelyn aikana selkeytetään palautuspäätöksen täytäntöönpanokelpoisuuteen liittyviä

säännöksiä. Valtioneuvosto katsoi, että jos tuomioistuimille asetetaan määräaikoja, tulee niiden olla paluiden tehokkuutta tukevia. U-kirjelmästä antamassaan lausunnossa (HaVL 12/2025 vp) hallintovaliokunta totesi, että asiaa koskevissa neuvotteluissa tulee varmistaa muun muassa, että sääntely ei tarpeettomasti lisää hallinnollista taakkaa. Oikeusministeriö lisäksi toteaa, että asiointilain 11 §:n määräaikasäännöksen muutosehdotuksen arviointia ei voida keskeisiltä osin perustaa muiden, mahdollisesti tulevaisuudessa asetettavien lainsäädäntövelvoitteiden varaan, vaan myöhemmin säädettävien velvoitteiden kustannus- ja muita vaikutuksia tulee arvioida näiden kyseisten säännösten valmistelun ja päätöksenteon yhteydessä. Siten tulevaisuudessa hallintotuomioistuimille mahdollisesti asetettavien määräaikavelvoitteiden tarkempia vaikutuksia tulee arvioida tarkemmin niiden asettamisen yhteydessä sekä esimerkiksi silloin, kun valmistellaan EU-asetusta täydentävää sääntelyä.

Tietojärjestelmien kehitys

Poliisihallitus totesi, että nykyiset sähköiset Suomi.fi-valtuuspalvelut eivät sovellu rikoksesta epäillyn ja hänen avustajansa käyttöön poliisin sähköisessä asiointipalvelussa. Koska asiaan liittyvää sääntelyä ei ollut mahdollista tarkastella tämän lainsäädäntöhankkeen yhteydessä, olisi tarkoituksenmukaista todeta, että esimerkiksi esitutkinta-asioissa poliisi voisi tukeutua oman sähköisen asiointipalvelun kehittämiseen.

Vastine: Oikeusministeriö kiinnittää huomiota siihen, että esityksellä edistetään sähköisen tiedoksiannon käyttöä paitsi Suomi.fi-viesteissä myös viranomaisten omissa sähköisissä asiointipalveluissa erityisesti silloin, kun asiointipalveluun toimitetusta tiedoksiannosta lähetetään heräteilmoitus henkilön Suomi.fi-viestit-tilille. Näin ollen viranomaiset voivat jatkossakin tukeutua hallinnon yhteisten tukipalvelujen (Suomi.fi-palvelut) lisäksi myös omiin asiointipalveluihinsa sähköisen asioinnin kehittämisessä. Poliisi voi siten tukeutua oman sähköisen asiointipalvelun kehittämiseen erityisesti silloin, jos Suomi.fi-palvelut soveltuvat vielä huonosti sen tarpeisiin.